

ÖZET

Erken evre ve organa sınırlı prostat kanseri tanısında altın standart yöntem ise transrektal ultrasonografi eşliğinde prostat biyopsisidir.

Ağrı kontrolü amacıyla en yaygın kullanılan iki yöntem rektal lidokainli jel uygulaması ve periprostatik lokal anestezi infiltrasyonudur.

Ağrı algısı üzerine etkili bir diğer faktör ise kaygı düzeyidir. Bu verilerden hareketle sunulan çalışmada, prostat biyopsisi yapılan hastalarda işlem öncesi bekleme süresi ve kaygı düzeyinin ağrı algısı üzerindeki etkisini araştırmak amaçlanmıştır.

Ocak 2008 - Haziran 2008 tarihleri arasında, ADÜ Üroloji Anabilim Dalı'nda ya da dış merkezli üroloji departmanlarında yapılan PSA ölçümleri ve PRM bulguları sonucunda prostat kanseri öntanısıyla prostat biyopsisi yapılmak üzere ADÜ Radyoloji Anabilim Dalı'na refere edilen 60 hasta çalışmaya dahil edildi. Her hastadan randevulama sırasında, hemen biyopsi işlemi öncesinde ve patoloji sonucunu alma aşamalarında toplam 3 kez STAI-1 kendini değerlendirme formu doldurması istendi. STAI formları, tüm dünyada kişilerin kaygı düzeyini değerlendirme altın standart kabul edilen kaygı ölçekleri olup, STAI-1; anlık (durumluk) kaygıyı, STAI-2 ise sürekli kaygıyı ölçmede kullanılır. Bu çalışmada hastaların prostat biyopsisi işlemine bağlı kaygı düzeylerini değerlendirmek amacıyla STAI-1 ölçeği kullanıldı. Kendini değerlendirme formunda toplam 20 sorgulama mevcuttu ve hastalar her soruyu 1-hiç, 2-biraz, 3-oldukça ve 4-tamamen seçeneklerinden birisi ile cevaplandırdı. Olumsuz soruların puanlamaları tersine çevrilerek her aşama için Durumluk Kaygı Ölçeği (DKÖ) skoru hesaplandı.

Hastalar 1 – 55 gün arasında randomize olarak randevulandı.

Anestezi yöntemi olarak tüm hastalara rektal lidokainli jel uygulandı. Her iki periferik zondan 4'er adet ve sağ ve sol transizyonel zonlardan birer adet olmak üzere toplam 10 örnekleme yapıldı, lezyon tespit edilenlerde lezyon örnekleri alındı. Tüm biyopsi işlemleri tek uygulayıcı tarafından gerçekleştirildi.

Biyopsi tamamlandıktan hemen sonra hastaların işlemde duydukları rahatsızlık ve ağrı ile ilgili VAS skorları kaydedildi. Hastalar, geçmiş ağrı deneyimlerine dayanarak toplam 21 sorgulamayı 0 - 10 arasında puanladı.

SPSS 10.0 istatistik programı kullanılarak işlem öncesi bekleme süresi ve kaygı düzeyi ile işlemde hissedilen ağrı arasındaki korelasyon araştırıldı.

19 olgu prostat AdenoCA, 1 olgu H-PIN, diğer olgular prostatit ya da BPH tanısı aldı.

Korelasyon testlerinde hemen işlem öncesinde ve patoloji sonucunu alma aşamalarında DKÖ skoru ortalamasının randevu alma aşamasındaki DKÖ skoru ortalamasına göre anlamlı ölçüde yüksek olduğu saptandı.

İşlem öncesi ve sonuç alma aşamalarında ölçülen kaygı düzeyi ile VAS skoru ortalaması arasında iyi düzeyde ve doğru yönde korelasyon tespit edildi.

Biyopsi işlemi, randevulamadan itibaren 10 günden uzun sürede gerçekleştirilen hastalarda hem DKÖ, hem de VAS skoru ortalamaları ilk 10 gün içinde yapılan hastalara göre anlamlı ölçüde yüksek bulundu.

Hastanın yaşı, prostat bezinin boyutları ve eşlik eden patolojik tanı ile ağrı algısı arasında korelasyon saptanmadı.

Çok kadranlı biyopsilerin yaygınlaşması, tarama programlarının getirisi olarak biyopsi yaşının giderek düşmesi ve rebiyopsi oranlarının artması sonucunda TRUS-Bx, hastalar için daha ağırlı hale gelmektedir. Bu bulgular, prostat biyopsisinde hasta konforunu artırma gereğine, dikkatlerin ağrı kontrolüne ve dolayısıyla daha etkin anestezi yöntemlerinin arayışına yönelmesine neden olmaktadır.

Sunulan çalışma, TRUS-Bx'te işlem öncesi bekleme süresi ve kaygı düzeyi ile işlemde hissedilen ağrı algısı arasındaki ilişkiyi değerlendiren ulaşılabilen İngilizce literatürdeki ilk çalışmadır. Çalışmanın sonuçlarına göre kaygı düzeyinin hemen işlem öncesinde belirginleştiği ve sonuç alma aşamasında daha da arttığı saptanmıştır. Ayrıca kaygı düzeyi ile işlemde hissedilen ağrı arasında iyi derecede korelasyon bulunduğu anlaşılmaktadır.

Bu çalışma, hasta sayısının göreceli düşük olması ve farklı anestezi yöntemlerinin ağrı algısı üzerindeki etkisinin karşılaştırılmamış olması gibi limitasyonlara sahip olup bir ön çalışma kabul edilebilir.

Sonuç olarak TRUS-Bx'te hastanın konforu ve işleme uyumunu artırmak amacı ile biyopsi işleminin en kısa sürede yapılması ve özellikle kaygı düzeyi yüksek olgularda daha etkin anestezi yöntemlerinin kullanılmasının ağrı algısı üzerinde olumlu etkide bulunabileceği düşünülmektedir.

